

Kinderopvang Montessorihuis

Pedagogisch beleid

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Pedagogische visie	4
2.1 De Montessori visie in praktijk	
2.1.1 Ondersteuning van de autonomie	
2.1.2 Ontwikkeling van het kind	
2.1.3 Inrichting en materialen	
2.1.4 Montessori materiaal	
2.1.5 Rol van de pedagogisch medewerker	
3. De vier pedagogische basisdoelen	7
3.1 Het bieden van emotionele veiligheid	
3.2 Het bevorderen van de persoonlijke competentie	
3.3 Het bevorderen van de sociale competentie	
3.4 Het bevorderen van de morele competentie, overdracht van normen en waarden	
3.5 Interactievaardigheden	
4. Welbevinden en betrokkenheid	13
4.1 Mentorschap	
4.2 Observeren	
4.3 Doorgaande ontwikkelingslijn	
4.4 Samenwerking met ouders	
5. Praktische zaken	15
5.1 Groepsopbouw	
5.2 Beroepskracht-Kind-Ratio	
5.3 Afwijken beroepskracht-kind-ratio '3 uursregeling'	
5.4 Ruildagen en extra opvang	
6. Pedagogische ondersteuning	18
6.1 Pedagogisch coaches	
6.2 Stagiaires	

1. Inleiding

Kinderopvang Montessorihuis is volop in ontwikkeling. Dat moet ook. Want de samenleving, en daarmee ook de kinderopvang, is altijd in ontwikkeling. Een belangrijke stap in die ontwikkeling is een nieuw beleidsplan waarin de filosofie, missie, visie en praktijk van alle dag goed worden beschreven. Het is een baken dat Kinderopvang Montessorihuis op koers blijft. In het beleidsplan leest u hoe Kinderopvang Montessorihuis met de kinderen omgaat, welke opvoedingsdoelen we daarbij hanteren en hoe we ouders daarbij willen betrekken.

Het beleid bestaat uit drie onderdelen:

- Pedagogisch beleid
- Pedagogisch werkplan
- Protocollen

Het pedagogisch werkplan is een praktische uitwerking van het pedagogisch beleid. Hierin wordt het dagelijks pedagogisch handelen inzichtelijk gemaakt. Elke locatie werkt met een pedagogisch werkplan waarin specifiek locatie gerelateerde zaken en de praktische uitvoering van het beleidsplan staat omschreven.

Sommige onderwerpen in het pedagogisch werkplan zijn echter zo belangrijk en/of complex, dat er een specifiek protocol voor is opgesteld.

Missie

Bij Kinderopvang Montessorihuis willen we een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van élk kind, van baby tot tiener. Vanuit onze overtuiging dat je kinderjaren van grote betekenis zijn voor de rest van je leven. Kinderopvang Montessorihuis biedt verantwoorde kinderopvang in een warme, liefdevolle en veilige omgeving vanuit de visie van Maria Montessori. Dat doen we binnen onze dagopvang (0-4 jaar), peuteropvang (2-4 jaar) en buitenschoolse opvang (4-12 jaar). Als we over kinderopvang spreken omvat deze term al onze opvangsoorten.

Bij Kinderopvang Montessorihuis vinden wij het volgende belangrijk:

- Individuele aandacht voor uw kind en elkaar
- Rust en regelmaat
- Een verlengstuk zijn van thuis
- De ontwikkeling van elk kind volgen/stimuleren
- Plezier maken samen met leeftijdsgenoten
- Een met zorg voorbereide omgeving
- Goed contact met ouders
- Deskundige en enthousiaste pedagogische medewerkers

2. Pedagogische visie

Kinderopvang Montessorihuis werkt volgens de filosofie van Maria Montessori en haar visie op de ontwikkeling van jonge kinderen. De visie van Maria Montessori staat voor onafhankelijkheid en de innerlijke kracht van het kind. Bij Kinderdagopvang Montessorihuis volgen wij die innerlijke kracht en laten ons leiden door de behoefte en het tempo van het kind. Vanuit deze kindvolgende benadering hebben wij oog voor het unieke en competente kind dat op dit moment voor ons staat.

‘Alleen door vrijheid en door ervaring uit de omgeving kan de mens zich ontwikkelen’
(Maria Montessori)

2.1 Montessori visie in de praktijk

Maria Montessori kwam erachter dat kinderen van nature actief, nieuwsgierig en leergierig zijn. De drang naar zelfstandigheid is hun sterkste drijfveer. Wij bieden kinderen de mogelijkheid om vanuit intrinsieke motivatie te handelen. Wij vinden het daarom belangrijk om kinderen te volgen in hun interesses en behoeften. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe wij de Montessori visie in praktijk brengen.

- Ondersteuning van autonomie
- Ontwikkeling van het kind
- Inrichting en materialen
- Montessori materiaal
- Rol van de pedagogisch medewerker

2.1.1 Ondersteunen van autonomie ‘Help mij het zelf te doen’

‘Help mij het zelf te doen’ is een uitspraak die de kern van de Montessori visie weergeeft. De kinderen krijgen de vrijheid en de gelegenheid om zelf te ontdekken, te doen en te ervaren. Door kinderen aan te moedigen en te stimuleren om iets zelf op te lossen krijgen zij de boodschap dat ze vaardig en kundig genoeg zijn om eigen beslissingen te maken. Wij geven de kinderen hiermee het vertrouwen in zichzelf. Kinderen mogen bijvoorbeeld zelf hun jas aan de lage kapstok ophangen en zelf hun jas aan- en uit te doen. Baby’s worden niet in zittende of staande positie neergezet voordat zij zelfstandig in deze positie terecht zijn gekomen. Het versterkt het zelfvertrouwen van een baby als hij de ruimte krijgt om zich te ontwikkelen in eigen tempo.

Wij stimuleren de zelfstandigheid van kinderen door:

- Een baby zelf tot spel te laten komen en ruimte te geven om zelf te bepalen met wat, wanneer en hoe hij materialen gebruikt
- Een dreumes zelf uit een glas te leren drinken
- Een peuter de tijd en ruimte bieden om zichzelf aan- en uit te kleden
- Een 6-jarige zelf een oplossing laten zoeken voor een conflict
- Een 10-jarige verantwoordelijk stellen voor een kookactiviteit (voorbereiden, uitvoeren en afronden)

2.1.2 Ontwikkeling van het kind 'Gevoelige periode'

Tijdens de eerste levensjaren is er een enorme energie en actiedrang in het kind aanwezig. Vanuit zichzelf wordt het gemotiveerd om zich te ontwikkelen. Dat uit zich in een spontane belangstelling van kinderen. De onderwerpen van die belangstelling verschillen per kind en veranderen bij het doorlopen van een aantal fasen. Dit betekent dat kinderen kortere of langere perioden ontvankelijk zijn voor bepaalde leergebieden. Als het kind zich in zo'n 'gevoelige periode' bevindt, is het in staat op dat moment een functie zeer intensief te ontwikkelen. Het is de taak en de deskundigheid van de begeleiders om op deze 'gevoelige perioden' te signaleren en vervolgens adequaat te reageren, door het juiste materiaal in de juiste omgeving aan te bieden.

2.1.3 Inrichting en materialen 'De voorbereide omgeving'

Onze locatie is rustig, huiselijk en sfeervol ingericht. Het meubilair is op kinderhoogte, zo zijn er lage tafels en stoelen, keukens en wc's op maat van kinderen. Dit om de autonomie van het kind te ondersteunen.

Bij Kinderopvang Montessorihuis mogen kinderen zelf kiezen waarmee zij willen spelen en welke activiteit zij willen ondernemen. Wij zorgen voor een rijke 'voorbereide omgeving'. De omgeving waarin het kind speelt, werkt en leert moet prikkelen, uitdagen en aantrekkelijk zijn. De groepsruimte is zo ingericht dat de kasten en hun inhoud aantrekkelijk zijn voor kinderen. Het materiaal is direct toegankelijk. Kinderen kunnen en mogen bij onszelf hun speelgoed en materialen pakken. De omgeving is voor het kind overzichtelijk en herkenbaar, alles heeft zijn vaste plek. In de kasten is ordening aangebracht naar ontwikkelingsgebied. De intrinsieke motivatie van het kind wordt hierdoor geprikkeld.

Het aantal materialen in de ruimte is beperkt, waardoor de kinderen die met hetzelfde materiaal willen werken, leren rekening houden met elkaar. Wij leren kinderen te vragen of zij met de ander mee mogen doen en/of duidelijk aan te geven wanneer het alleen wil spelen. Op deze manier wordt ook de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen gestimuleerd.

Wij hebben op al onze locaties een prachtige buitenruimte. Deze buitenruimte daagt de kinderen uit erin te gaan werken en te spelen. Lekker vies worden mag! Zaaïen, planten en oogsten en alle activiteiten die daarbij horen willen we kinderen graag meegeven.

2.1.4 Montessori materiaal

In onze kinderopvang vind je naast speelhoeken en knutselmateriaal ook Montessori materiaal. Montessori materiaal is te onderscheiden in ontwikkelings- en leermateriaal.

Ontwikkelingsmateriaal: 0-3 jaar

In de eerste jaren van hun leven zijn kinderen druk met het ontwikkelen van hun zintuigen en motorische vaardigheden. Wij bieden materialen die deze ontwikkelingsgebieden stimuleren. Op de babygroep vind je bijvoorbeeld een 'bloten voeten pad', voel- en knisperboekjes, mand met verschillende houten voorwerpen, deze stimuleren de zintuigelijke ontwikkeling. De bal stimuleert bijvoorbeeld de motorische ontwikkeling van het kind. Een baby die op de buik liggend naar de bal reikt. Een rollende bal stimuleert het kind om daar achteraan te bewegen, eerst door te tijgeren, kruipen, lopen, rennen en vervolgens door te schoppen!

Leermateriaal: 3-6 jaar

Montessori leermateriaal, ontwikkeld door Maria Montessori bevordert de zintuiglijke, de cognitieve en de motorische ontwikkeling van kinderen. Het Montessori leermateriaal moet aan specifieke hoge eisen voldoen. Montessori materiaal bevat altijd de 'controle van de fout': het kind merkt zelf dat het iets niet goed doet. Doel hiervan is dat het kind onafhankelijk is van een volwassene en zo de gelegenheid krijgt zelfstandig tot inzicht te komen. Daarnaast is het materiaal zo ontworpen dat steeds één eigenschap centraal staat 'isolatie van de eigenschap': als het om bijvoorbeeld het begrip groot-klein gaat, moet niet ook een ander begrip een rol spelen. Ten slotte voldoet Montessori materiaal aan hoge esthetische eisen: het is zeer degelijk vervaardigd en bestaat bij voorkeur uit natuurlijke materialen. Het leermateriaal wordt aangeboden op de peutergroepen, individueel of in de kring en wordt voorgedaan in de vorm van een 'lesje'.

2.1.5 Rol van de pedagogisch medewerker

Bij Kinderopvang Montessorihuis gebruiken wij voor de functie van pedagogisch medewerker de term 'begeleider', als het gaat om pedagogisch handelen volgens de visie van Maria Montessori.

Wij begeleiden kinderen vanuit de Montessori visie en onderscheiden ons in onze houding en gebruik van taal. Kinderen worden bij Kinderopvang Montessorihuis serieus genomen, de begeleider gebruikt bijvoorbeeld geen verkleinwoorden (zoals handje, voetjes), we zien kinderen als volwaardige mensen. De houding van de begeleider gaat uit van het motto "*help mij het zelf te doen*" en is daarom; rustig, terughoudend en ondersteunend. Begeleiders gaan op een liefdevolle en respectvolle wijze om met de kinderen.

De begeleider heeft een afwachtende houding en zorgt ervoor dat zij 'beschikbaar' is voor het kind wanneer het haar nodig heeft, maar bemoeit zich (grotendeels) niet met het spel. Wij observeren het kind tijdens het spel, zodat wij weten wat het kind bezighoudt en hoe het zich ontwikkelt om zo aansluiting te vinden bij het kind.

Onze begeleiders;

Geven kinderen de ruimte, hebben aandacht voor verschillen, observeren, nemen een afwachtende houding aan, zijn nieuwsgierig en geven vertrouwen

3. De vier pedagogische basisdoelen

Om kinderen optimaal te kunnen ondersteunen bij hun ontwikkeling staan vier pedagogische basisdoelen centraal. De vier basisdoelen van professor J.M.A Riksen-Walraven, beschreven in de Wet Kinderopvang, dienen als leidraad bij het bewaken van de pedagogische kwaliteit en als uitgangspunt hoe er met kinderen wordt omgegaan.

1. Het bieden van emotionele veiligheid
2. Het bevorderen van de persoonlijke competentie
3. Het bevorderen van de sociale competentie
4. Het bevorderen van morele competentie, overdracht van normen en waarden

In onderstaande paragrafen wordt er dieper op de doelen ingegaan en beschreven hoe wij bij Kinderopvang Montessorihuis op deze doelen inspelen.

3.1 Het bieden van emotionele veiligheid

Het bieden van emotionele veiligheid is van primair belang, het draagt bij aan het positief welbevinden van het kind. Het kind voelt zich veilig en beschermd. Wanneer het kind zich emotioneel veilig voelt staat het open voor innerlijke groei.

Het kind moet fysiek veilig zijn: de omgeving mag geen gevaar voor het kind vormen (in het veiligheids- en gezondheidsbeleid van de locaties staat beschreven hoe wij de fysieke veiligheid waarborgen). Daarnaast moet het kind emotioneel veilig zijn: het kind moet zich geliefd voelen, zichzelf kunnen uiten, een positief gevoel van eigenwaarde kennen. Het ervaren van emotionele veiligheid bij kinderen vindt o.a. plaats wanneer er gereageerd wordt op zijn signalen en behoeftes.

Om de emotionele veiligheid van kinderen te kunnen waarborgen, hebben zij hun eigen vertrouwde groep met vaste begeleiders en leeftijdsgenoten. Een vertrouwensrelatie opbouwen met de begeleider is onmisbaar. Vaste rituelen, ritme en regels zorgen ervoor dat kinderen zich zeker voelen. Vanuit een veilige basis durven en kunnen zij de wereld gaan ontdekken.

Vaste gezichten

Wanneer een kind zich veilig en vertrouwd voelt durft het de volgende stap te nemen in zijn ontwikkeling. Voor de jongste baby's is dit extra belangrijk, 0-1 jarigen krijgen daarom maximaal twee vaste gezichten toegewezen. Het vaste gezichtencriterium uit de wet IKK geldt per kind. Als het kind aanwezig is, werkt er altijd minimaal één vast gezicht van het kind op de groep. Op deze groep mogen - naast het vaste gezicht - ook andere begeleiders worden ingezet. Voor kinderen met flexibele dagen geldt dit principe met vaste gezichten niet.

Communicatie en interactie

Het ervaren van emotionele veiligheid bij kinderen vindt o.a. plaats wanneer er gereageerd wordt op zijn signalen en behoeftes. Zowel verbale als non- verbale communicatie is hierin belangrijk. Een oogopslag, wegkruipen of juist ergens naartoe bewegen; het zijn allemaal signalen die onze begeleiders oppikken van kinderen. Door te reageren op deze signalen ontstaat er contact en communicatie.

Begeleiders communiceren op een vriendelijk en open te communiceren, wij praten vanuit de ik-boodschap en op ooghoogte van het kind. Door gedrag, behoeften en emoties van een kind naar hen te benoemen, voelen kinderen zich gehoord en gezien. De begeleider is voor kinderen beschikbaar en reageert op vragen en initiatieven tot contact. Dit doet de begeleider bijvoorbeeld door:

- Naar een baby te benoemen: 'ik hoor dat je huilt, je hebt honger, ik ga nu jouw fles maken'
- Naar een peuter te benoemen: 'je bent gevallen, ik zie dat je verdrietig bent'
- Met oudere kinderen (4-12 jaar) in gesprek te gaan over hun interesses en vragen serieus te nemen en handvatten te bieden waarmee ze die kunnen beantwoorden.

Hoe beter het contact en de interactie tussen een begeleider en een kind, hoe prettiger een kind zich voelt en hoe meer hij zich ontwikkelt. Om die reden krijgen onze begeleiders video interactiebegeleiding (zie paragraaf 6.1.1).

Ritme en rituelen

Een vaste volgorde van activiteiten en gebeurtenissen geeft een kind duidelijkheid en structuur en daardoor veiligheid. De wereld van het jonge kind wordt herkenbaar, het kind wordt zich bewust van het verloop van de dag en kan het vertrouwen hebben in zijn omgeving.

Bij Kinderopvang Montessorihuis volgen wij het tempo en de behoefte van het kind, hierbij is de volgorde van activiteiten belangrijker dan de exacte tijden. Om toch rust en regelmaat te ervaren zorgen wij ervoor dat het dagritme altijd hetzelfde is. Zo eten wij ieder ochtend fruit, gaan we in de kring, hebben een plas en verschoonmoment en gaan we naar buiten. Dagelijkse activiteiten zoals eten/ drinken, slapen en verschoonen vinden steeds op dezelfde plek plaats en kenmerken zich door vaste rituelen.

In het locatie specifieke pedagogisch werkplan wordt een concrete beschrijving gegeven van het dagritme.

Wennen

We vinden het belangrijk dat kinderen en ouders zich welkom en op hun gemak voelen op de locatie. Voordat kinderen op een groep worden opgevangen, mogen ze komen wennen op de groep. Zo leren ze de ruimte, de begeleiders en de andere kinderen in een aantal rustige stappen kennen. Wanneer ouders en kind zich veilig en vertrouwd voelen, zal dat de ontwikkeling van het kind ten goede komen. Op de dagopvang vinden er twee wennmomenten plaats voor ingang van het contract. Bij het eerste wennmoment is er ook tijd voor een kennismakingsgesprek tussen ouders en de mentor (zie paragraaf 4.1) van het kind. De wenprocedure staat beschreven in het protocol wennen.

3.2 Het bevorderen van de persoonlijke competentie;

Wanneer een kind zich emotioneel veilig voelt staat het open voor ontwikkeling. Bij Kinderopvang Montessorihuis bieden wij kinderen de gelegenheid zich te ontwikkelen op verschillende vlakken. Met het begrip persoonlijke competentie worden persoonskenmerken bedoeld als; weerbaarheid, zelfvertrouwen, eigenwaarde, flexibiliteit en creativiteit in het omgaan met verschillende situaties. Het kind leert en ontdekt wie hij is, wat het kan, welke interesses het heeft, welke vaardigheden er nodig zijn in welke situatie.

Spelend leren

Kinderen hebben van nature de drang om zichzelf te ontwikkelen, om te leren en te ontdekken. Door dingen zelf te doen en zelf te ontdekken leert het kind hoe de wereld in elkaar steekt en hoe gedachten en gevoelens geuit kunnen worden. Spelen is hierbij noodzakelijk. Door te spelen ontdekken kinderen de wereld om zich heen en oefenen nieuwe vaardigheden en dat stimuleert hun ontwikkeling. In alles wat we doen, hebben we oog en respect voor de eigenheid en de autonomie van de kinderen. Ze mogen zichzelf zijn en bepalen zelf de inhoud en het tempo van hun spel. Kinderen mogen bij ons leren door te ervaren. Niet het eindresultaat is het belangrijkste, maar juist de weg ernaartoe. Naast vrij spel, bieden wij activiteiten in de vorm van 'Montessori werkjes' die verschillende ontwikkelingsgebieden stimuleren. Zo bieden wij activiteiten die de motorische, cognitieve, creatieve, sociaal emotionele, en taalontwikkeling stimuleren.

Baby's

In de opvang van baby's van 12 weken tot 1 jaar ligt het accent op liefdevolle, rustige verzorging en vrije bewegingsruimte. De verzorgingsmomenten zijn mogelijkheden om het kind te leren kennen en extra aandacht te geven. Op deze manier kan een kind zich makkelijker hechten. De begeleider is alert op de diverse handelingen die zij doet, vertelt aan het kind wat zij doet en doet dit op het tempo van het kind. Op deze manier leert het kind anticiperen op deze handelingen, vervolgens zal het kind kunnen participeren en uiteindelijk kan het kind samenwerken in zijn eigen zorg. Dit vergroot zijn gevoel van autonomie en zelfvertrouwen. Om de bewegingsvrijheid van baby's te kunnen bevorderen maken wij geen gebruik van boxen. Wij vinden het belangrijk dat baby's naar eigen behoefte kunnen liggen, rollen, optrekken, tijgeren en kruipen.

Dreumesen

Bij kinderen in de leeftijd van ca. 1 tot 2 jaar ligt het accent van de kinderen voornamelijk op het ontdekken van de wereld, het ontdekken van hun groep. Door de inrichting en de materialen wordt het kind geprikkeld om zijn zintuigen te gebruiken. De begeleider stimuleert het gebruik van de zintuigen door het aanbieden van verschillende materialen. Kinderen kunnen experimenteren, manipuleren, ontdekken en ervaren. Regelmatig wisselen wij de materialen af. Er staat ook de Montessori trap, hiermee kunnen kinderen al jong oefenen met traplopen. Bij de dreumesen wordt een begin gemaakt met zelfstandig zitten aan een klein tafeltje.

Peuters

Het kind komt in bepaalde gevoelige periode in zijn eerste levensjaren. Dit zijn perioden waarin bepaalde dingen uit de omgeving een diepe interesse in hem wakker maken. Het kind kan met een groot gemak en enthousiasme deze indrukken opnemen. De peuter ontwikkelt (2 tot 4 jaar) zijn motoriek, zijn zintuigen, is gevoelig voor orde, hij neemt kleine dingen waar en ontwikkelt in hoog tempo zijn taal. Door zelfwerkzaamheid kan het kind zelf ontwikkelen op zijn of haar eigen tempo. Herhaling en oefening is in deze leeftijdsfase erg belangrijk.

Peuters leren ook door het nabootsen van activiteiten van volwassenen. Maria Montessori noemde dit: "oefening van het dagelijks leven". Zo kunnen kinderen zelf vegen, sop te maken, een pop in bad doen, drinken inschenken of sinaasappelen persen.

Schoolkind

In de leeftijd van 4 tot ca. 12 jaar veranderen de behoeften van het kind. Kinderen willen zich aansluiten bij anderen, onderdeel zijn van een groep en gezamenlijke activiteiten ondernemen. Ze zijn in de gevoelige periode voor het opnemen van kennis en het verkrijgen van inzicht in de cultuur waarin ze leven.

De BSO van Kinderopvang Montessorihuis is als een verlengstuk van thuis, na een drukke schooldag is het tijd voor ontspanning. Lekker je eigen gang gaan, zelf dingen doen en ontdekken, spelen met vrienden en vriendinnen en samen leuke activiteiten ondernemen. Wij bieden verschillende activiteiten binnen de thema's; creatief, koken, sport en spel, techniek en natuur. Deze activiteiten vinden zowel binnen als buiten onze kinderopvang plaats en kinderen zijn vrij om hier aan deel te nemen.

3.3 Het bevorderen van de sociale competentie

De ontwikkeling van sociale competenties betreft voornamelijk sociale kennis en vaardigheden, zoals communiceren en samenwerken. Maar ook het aangaan van conflicten met anderen en het bedenken van oplossingen hierin. Voor kinderen van belang om hier op jonge leeftijd, zo vroeg mogelijk, al mee te beginnen en mee bezig te zijn. Het aanleren van deze sociale competenties zorgt ervoor dat het kind op latere leeftijden hier bewuster mee om kan gaan.

Kinderen leren van ons én van elkaar. Al spelend ontdekken kinderen wat ze leuk vinden en waar hun talenten liggen. Iedere situatie is voor jonge kinderen een leersituatie. Tijdens hun spel leren kinderen initiatieven nemen, beslissingen maken, plezier maken, volhouden en weerstand bieden.

Om het contact tussen kinderen te stimuleren, bieden we activiteiten waarbij ze elkaar nodig hebben.

Vanuit de visie van Maria Montessori hoeven kinderen niet altijd met elkaar in interactie te zijn, kinderen mogen ook alleen spelen. Kinderen die bijvoorbeeld in opperste concentratie bezig zijn met een werkje mogen niet gestoord worden door andere kinderen. Wél leren we kinderen vragen of je mee mag spelen of dat je het werkje mag hebben wanneer ze klaar zijn.

Gezamenlijke activiteiten

Door met elkaar in een groepsruimte te zijn en een groep te vormen, zullen kinderen zich sociaal aanpassen. In de groep worden sociale vaardigheden gestimuleerd door bijvoorbeeld elkaar te helpen, samen te spelen, samen op te ruimen en samen feestelijke gebeurtenissen te vieren. De begeleider en de voorbereide omgeving die zij creëert, leert kinderen luisteren en aandacht te hebben voor elkaar, samen te delen en om op de beurt te wachten. Wij nodigen de kinderen uit zoveel mogelijk zelf aan te geven en te zeggen wat hen bezighoudt. Emoties mogen er zijn, zowel boosheid en verdriet als blijdschap en plezier. Het is belangrijk deze emoties te benoemen en bevestigen voor het emotionele groeiproces van het kind.

Door gezamenlijke activiteiten te ondernemen zoals muziek maken, knutselen, zingen, voorlezen of een spelletje doen, bevordert de begeleider het groepsgevoel en maakt de kinderen bewust van elkaar. Ook tijdens gezamenlijke eet en drink momenten wordt er op een natuurlijke manier geoefend met de sociale vaardigheden en gelet op de sociale behoefte van kinderen.

3.4 Het bevorderen van de morele competentie, overdracht van normen en waarden

Kinderen nemen gewoontes, normen en waarden over van hun omgeving. Het kind wordt geïnspireerd door de begeleiders, door de cultuur en de sfeer op de opvang.

Het leven van een kind houdt niet op bij het eigen gezin en het kinderdagverblijf. Hoe ouder en zelfstandiger het kind wordt, hoe groter de wereld van het kind wordt. Al doende zal het kind ervaren dat niet iedereen hetzelfde denkt, vindt, doet en zegt. Kinderen spelen met hetgeen hen wordt aangereikt om uiteindelijk tot een eigen set van normen en waarden te komen. Binnen onze kinderopvang willen wij een aantal normen en waarden en beleefdheden overbrengen op de kinderen, zoals:

- Respect hebben voor jezelf en elkaar
- Emoties mogen voelen en uiten
- Vragen of je mee mag spelen en nee leren zeggen als je liever alleen speelt
- Om hulp vragen als het zelf niet lukt
- Zorgdragen voor je omgeving, natuur en milieu

Beleefdheden:

- Iedereen wordt persoonlijk begroet bij binnenkomst en vertrek
- Vragen; “Wil je me helpen” of “mag ik een boterham”
- We zeggen “sorry” of we geven elkaar de hand
- We zeggen “Alsjeblieft en dankjewel”

Het goede voorbeeld geven:

‘Voor het overdragen van normen en waarden geven de begeleiders zelf het goede voorbeeld.’

Corrigeren en stimuleren

Bij Kinderopvang Montessorihuis gaan wij uit van een respectvolle en positieve benadering van kinderen, wij straffen en belonen kinderen niet, wij corrigeren en stimuleren. Straffen geeft een kind namelijk geen inzicht in wat je een kind wilt leren. Met corrigeren willen wij dit wel meegeven. Het is afhankelijk van de leeftijd van het kind hoe de begeleider dit doet. De begeleider stimuleert kinderen door middel van een compliment voor gewenst gedrag. Complimenten kunnen woordelijk gegeven worden ‘Wat fijn dat het je gelukt is!’, maar ook een glimlach, een knuffel, of een knipoog kunnen gezien worden als compliment. Zowel bij corrigeren als stimuleren vinden we het belangrijk dat de intrinsieke motivatie van het kind wordt aangesproken.

Ruimte voor emoties

Kinderen mogen bij ons hun gevoelens uiten. Door gevoelens en gedrag te erkennen en te benoemen, leren kinderen hun emoties herkennen en te reguleren. De begeleiders hangen geen waardeoordeel aan de reactie van kinderen. Alle emoties mogen er zijn. Zo voelt het kind zich gehoord en gezien en krijgen ze de ruimte om te zijn wie ze zijn.

Kijken naar behoefte achter het gedrag/ alternatief aanbieden

De begeleider bekijkt per situatie of en hoe zij kinderen corrigeert. Een kind van 2 jaar dat op de bank klimt kan bijvoorbeeld heel veel behoefte hebben aan klimmen, hoewel de begeleider liever niet heeft dat het kind op de bank klimt. Zij kan het kind dan vertellen dat de bank ervoor is om op te zitten, maar dat het wel op de gymkussens mag klimmen, die zij vervolgens neerzet. In deze situatie kijkt de begeleider naar de behoefte achter het gedrag.

Grenzen en regels

De begeleider geeft duidelijk aan wat wel en wat niet mag en legt de kinderen uit waarom dit zo is. Groepsregels helpen hierbij. De begeleider probeert de woorden ‘nee’ en ‘niet’ zoveel mogelijk te vermijden. Wij vertellen wat het kind wél mag. Jonge kinderen weten zo, wat er van hen verwacht wordt.

3.5 Interactievaardigheden

Dagelijks wordt op alle momenten van de dag en tijdens activiteiten gewerkt aan de 4 basisdoelen uit de wet. De begeleider vormt in onze ogen de basis voor de pedagogische kwaliteit. Een goede interactie met kinderen en met collega's is van essentieel belang voor het welbevinden van de kinderen. In de communicatie en omgang met de kinderen maakt de begeleider gebruik van de volgende 6 interactievaardigheden. Deze vaardigheden helpen ons de doelen te behalen. In het pedagogisch werkplan van de locaties worden de 6 interactievaardigheden verder uitgewerkt.

1. Sensitieve responsiviteit
2. Respect voor autonomie
3. Structureren en positief leidinggeven
4. Praten en uitleggen
5. Ontwikkeling stimuleren
6. Begeleiden van onderlinge interacties

In het kader van het bieden van verantwoorde dagopvang, draagt Kinderopvang Montessorihuis zorg voor, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:

- a. op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich **emotioneel veilig** en geborgen kunnen voelen;
- b. kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun **persoonlijke competenties**; motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving;
- c. kinderen worden begeleid in hun **sociale competenties**, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht. Interacties tussen kinderen onderling wordt gestimuleerd. De pedagogisch medewerkers geven daarnaast taal aan hun eigen handelen en datgene wat ze zien bij kinderen.
- d. kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde **waarden en normen** in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

4. Welbevinden en betrokkenheid

Welbevinden geeft weer hoe een kind zich voelt. Kinderen die lekker in hun vel zitten, hebben plezier in dingen die ze ondernemen. Ze genieten, zijn ontspannen en stralen innerlijke rust uit. Ze stellen zich open, zijn spontaan en durven zichzelf te zijn. Als we deze dingen zien bij een kind weten we dat het kind lekker in zijn vel zit en dat zijn welbevinden goed is. Betrokkenheid geeft aan hoe intens een kind bezig is. Kinderen met een hoge mate van betrokkenheid zijn geconcentreerd, van binnenuit gemotiveerd en gedreven bezig met een activiteit. Welbevinden en betrokkenheid zijn de basisvoorwaarden om te kunnen ontwikkelen. Het welbevinden van kinderen en de mate van betrokkenheid wordt bijgehouden door de mentor van het kind.

4.1 Mentorschap

Elk kind krijgt bij plaatsing een mentor aangewezen. De mentor is het aanspreekpunt voor ouders. In de buitenschoolse opvang is de mentor ook het aanspreekpunt voor het kind. De mentor volgt het welbevinden en de ontwikkeling van het kind en onderhoudt hierover contact met de ouders. De mentor is een begeleider van de eigen stamgroep, die het kind regelmatig ziet. De taken van de mentor zijn:

- Aanspreekpunt voor ouders/ verzorgers
- Het voeren van een intakegesprek voeren
- Ontwikkeling van het kind volgen
- Observeren + jaarlijks observatieformulier invullen
- Observatie bespreken met collega's en leidinggevende
- Observatie bespreken met ouders/ verzorgers
- Indien nodig extra gespreksmomenten met ouders/verzorgers te initiëren.
- Verantwoordelijk voor een goede overdracht naar bijvoorbeeld een dreumes, peutergroep of basisschool.
- Zorgdragen voor eventuele andere bijzonderheden kind

4.2 Observeren

Begeleiders volgen het welbevinden van het kind elke dag. Elk jaar rond de verjaardag van het kind, observeren wij kinderen met extra aandacht, met behulp van een observatieformulier. Voor kinderen van 0 tot 4 jaar kijken wij naast het welbevinden naar verschillende ontwikkelingsgebieden: de motorische ontwikkeling, de cognitieve ontwikkeling, taalontwikkeling, de sociaal emotionele ontwikkeling en de ontwikkeling van de zelfstandigheid.

Na de observatie worden ouders uitgenodigd voor een oudergesprek. De mentor van het kind bespreekt dan samen met ouders hoe het kind zich in ontwikkelt, hoe hij zich bij ons voelt en eventueel andere bijzonderheden.

Door het volgen van de ontwikkeling van het kind sluiten de begeleiders aan op de individuele behoeften van een kind. Tevens kan er door overleg met ouders worden afgestemd hoe aan wensen en behoeften van het kind tegemoet kan worden gekomen. De combinatie van ontwikkelingsgericht werken en de inzet van een mentor maakt dat belangrijke ontwikkelstappen en mogelijke achterstanden, worden gevolgd en indien nodig tijdig gesignaleerd.

4.3 Extra ondersteuning

Wij willen dat elk kind zich bij ons goed kan ontwikkelen en zich fijn voelt bij ons. Onze begeleiders kunnen altijd advies inwinnen bij onze pedagogische coaches als zij vragen hebben hoe zij een kind het beste kunnen ondersteunen of stimuleren.

Soms blijkt dat een kind meer ondersteuning nodig heeft dan wij kunnen bieden. Wij kunnen hierin samenwerken met en/ of doorverwijzen naar externe zorgaanbieders zoals GGD en logopedisten. We bekijken per situatie hoe we dit het beste kunnen invullen. Dat doen wij samen met ouders.

Bij vermoeden van kindermishandeling heeft Kinderopvang Montessorihuis een meldplicht en volgen wij de Meldcode (huiselijk geweld en kindermishandeling).

4.4 Doorgaande ontwikkelingslijn

Als het kind overgaat naar een buitenschoolse opvang binnen Kinderopvang Montessorihuis zorgen de begeleiders voor de overdracht aan de buitenschoolse opvang. De begeleider schrijft ook een overdracht die bestemd is voor de basisschool. Hierin wordt de ontwikkeling van het kind in het kinderdagverblijf/ peuterochtendgroep beschreven. Deze overdracht wordt aan ouders meegegeven. Ouders geven expliciet schriftelijk toestemming als deze overdracht aan de basisschool mag worden overhandigd.

4.5 Samenwerking met ouders

Kinderopvang Montessorihuis wil een verlengstuk zijn van de belangrijkste leefomgeving van een kind, namelijk thuis. Ouders en begeleiders delen de verzorging en opvoeding van kinderen. Een goede samenwerking is daarom essentieel en in het belang van het kind. Dit vraagt een basis van wederzijds respect en vertrouwen, met begrip voor elkaars verantwoordelijkheden. Ouders worden niet alleen betrokken bij de ontwikkeling en welbevinden van hun eigen kind, maar bijvoorbeeld ook bij activiteiten of projecten.

Communicatie met ouders:

- Tijd en ruimte voor een goede overdracht bij het brengen en ophalen
- Digitaal contact via de ouderapp
- Maandelijks een nieuwsbrief vanuit de locatie
- Jaarlijks een oudergesprek met de mentor over de ontwikkeling en welbevinden van het kind
- Jaarlijks een ouderavond op locatie
- Iedere locatie heeft een actieve oudercommissie

5. Praktische zaken

5.1 Groepsopbouw

Kinderopvang Montessorihuis is een kleinschalige kinderopvang in het centrum van Arnhem. Wij bieden opvang voor kinderen van 0 t/m 12 jaar in een veilige, vertrouwde en huiselijke omgeving. We werken met vaste groepen kinderen, een (verticale) stamgroep in de dagopvang en een basisgroep in de buitenschoolse opvang.

Stamgroepen en basisgroepen

Op de dagopvang (0-4 jaar) heeft elk kind een vaste groep, met een eigen groepsruimte, dit noemen we een stamgroep. De grootte van een stamgroep is afhankelijk van de vierkante meters van de ruimte en de leeftijdsopbouw van de kinderen. Op iedere stamgroep werken vaste begeleiders.

Op de buitenschoolse opvang (4-12 jaar) vangen wij kinderen voor en na schooltijd op in een vaste groep. Dit noemen wij een basisgroep. Basisgroepen op een buitenschoolse opvang (BSO) hebben geen eigen groepsruimte. Kinderen maken gebruik van verschillende ruimtes. Een kind 'hoort' tot een basisgroep. Bij deze groep horen ook vaste begeleiders. We proberen ervoor te zorgen dat er altijd ten minste één vaste begeleider op de groep aanwezig is. Als een kind zich geborgen voelt, kan een kind deze basisgroep als uitvalsbasis gebruiken bij het ontdekken van de rest van de BSO.

Elke stam- en basisgroep heeft een vast dagritme. In het pedagogisch werkplan van de locatie staat een de concrete beschrijving van de groepen en het dagritme.

2e Stamgroep

In de wet- en regelgeving staat vermeld dat een kind in één vaste groep kinderen geplaatst wordt. Bij het kinderdagverblijf spreken we daarbij van stamgroepen. De wet biedt ruimte om tijdelijk af te wijken van deze regel. Met toestemming van ouders kan (extra) opvang tijdelijk in een andere groep dan de stamgroep van het kind plaatsvinden. Begeleider brengen de ouders vooraf op de hoogte van een incidentele wijziging van de stamgroep. Met ondertekening van het toestemmingsformulier 2^e stamgroep geven ouders hiervoor toestemming.

Het kind kan incidenteel een dag(deel) of voor een bepaalde periode op een andere stamgroep geplaatst worden:

- Op verzoek van ouders, bijv. omdat er geen plek is op verschillende dagen in dezelfde groep.
- Als gevolg van over- of onderbezetting op de groep.
- Indien voor een door ouders aangevraagde ruildag geen plaats is op de vaste stamgroep van het kind.
- Indien voor een door ouders aangevraagde (extra) dag geen plaats is op de vaste stamgroep van het kind.

Stamgroep verlaten en samenvoegen

Kinderopvang Montessorihuis biedt kinderen de gelegenheid om de omgeving buiten hun eigen stamgroep te verkennen, voor activiteiten of een uitstapje. Dit kunnen activiteiten zijn binnen het kinderdagverblijf, zoals buitenspelen in de tuin, 3+ activiteiten bij de BSO, op bezoek bij een broertje

of zusje op de groep, maar ook uitstapjes buiten het kinderdagverblijf, bijvoorbeeld naar het bos, speeltuin, bibliotheek etc. Ouders geven via het intakeformulier toestemming of kinderen mogen deelnemen aan uitjes buiten het kinderdagverblijf.

In bepaalde situaties kan ervoor gekozen worden om groepjes kinderen buiten hun stamgroep samen te voegen. Bijvoorbeeld om pedagogische redenen, hierdoor is er meer keus voor kinderen om samen te spelen en ontstaat er gelegenheid om specifieke activiteiten aan te bieden. Het kan voorkomen dat groepen tijdens schoolvakanties en op dagen waarop er weinig kinderen ingepland staan, worden samengevoegd. Begeleiders informeren ouders vooraf over eventueel samenvoegingen. Het aantal kinderen per begeleider blijft van kracht, wij hanteren de rekentool van de Beroepskracht Kind Ratio (BKR).

Stamgroepen kunnen worden samengevoegd:

- Pedagogische redenen
- Bij een structureel lagere bezetting van groepen op een specifieke dag van de week;
- Bij een lagere bezetting van groepen in vakantieperiodes.

Door de ondertekening van de toestemmingsverklaring 2^e stamgroep geven ouders toestemming voor het incidenteel samenvoegen van groepen. De begeleiders op de groepen informeren ouders vooraf over eventuele samenvoegingen.

5.2 Beroepskracht-kind-ratio

Het aantal kinderen en begeleiders op de groep is afhankelijk van het aantal vierkante meters van de groepsruimte en de leeftijdsopbouw van de kinderen. Kinderopvang Montessorihuis gebruikt hiervoor de rekentool beroepskracht-kind-ratio (BKR).

Leeftijd	Aantal kinderen	Aantal pedagogisch medewerkers
0 tot 1 jaar	3	1
1 tot 2 jaar	5	1
2 tot 3 jaar	8	1
2 tot 4 jaar	8	1
4 tot 7 jaar	10	1
7 tot 13 jaar	12	1

Bijvoorbeeld: voor elke 3 kinderen op een groep die tussen de 0-1 jaar zijn, is er 1 pedagogisch medewerker aanwezig

5.3 Afwijken BKR '3 uursregeling'

Bij een openstelling van meer dan 10 uur per dag is het mogelijk dat ten hoogste drie uur per dag minder medewerkers worden ingezet dan volgens de wettelijke beroepskracht-kind-ratio (BKR) is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal begeleiders. De 3 uursregeling is overzichtelijk gemaakt in bijlage 1.

5.4 Ruildagen en extra opvang

Kinderopvang Montessorihuis hanteert een klantvriendelijk ruilbeleid. In principe komen kinderen op vaste dagen naar de kinderopvang en buitenschoolse opvang. Dit komt de stabiliteit van de groepen, het zich veilig voelen van kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit van de opvang ten goede. Het kan echter voorkomen dat ouders op andere dan de vaste dagen opvang nodig heeft voor het kind. Kinderopvang Montessorihuis biedt de mogelijkheid om een ruildag aan te vragen of een extra dag. Het ruilen is overigens een service en geen recht. De voorwaarde voor ruildagen is na te lezen in ons ruilbeleid.

6. Pedagogische ondersteuning

Alle volwassenen werkzaam bij Kinderopvang Montessorihuis zijn in het bezit van een goedgekeurde VOG en staan gekoppeld in het landelijke personenregister. Dat geldt dus ook voor alle stagiaires. We zorgen dat de kennis van onze medewerkers up-to-date blijft, doormiddel van scholing, coaching, en masterclasses op het gebied van pedagogische vaardigheden.

6.1 Pedagogisch coaches/ beleidsmedewerker

Alle begeleiders worden in de uitvoering van het pedagogisch beleid en op pedagogisch inhoudelijke onderwerpen ondersteund door de pedagogisch coach. Kinderopvang Montessorihuis kent twee coaches. Een Montessori coach die de visie van Maria Montessori waarborgt en een pedagogisch coach/ beleidsmedewerker die zich richt op het pedagogisch handelen. Samen maken zij de koppeling tussen het pedagogisch beleid en de praktische uitvoering daarvan op de werkvloer.

Op basis van de wet- en regelgeving geldt dat iedere pedagogisch medewerker jaarlijks coaching ontvangt. De coaching geldt voor vaste pedagogisch medewerkers en voor flexibele medewerkers. In het coachplan staat beschreven hoe de pedagogisch coach/ beleidsmedewerker wordt ingezet en hoe de berekening en inzet van uren is. Dit coachplan is op te vragen bij het locatiehoofd.

Video interactie begeleiding

Kinderopvang Montessorihuis wil de pedagogisch medewerkers graag laten groeien in hun werk. Eén van de methoden om de medewerkers hierbij te ondersteunen is Video Interactie Begeleiding (VIB). Hierbij worden video-opnamen gemaakt van een interactiemoment tussen de begeleider en een kind. Deze video-opnamen wordt samen met de pedagogisch coach teruggekeken en nabesproken. De nadruk ligt op positieve interactiemomenten, om te kijken wat de begeleider al goed doet, waar zijn sterke punten zitten en mogelijkheden tot persoonlijke groei zijn.

Interne Montessori training

Nieuwe medewerkers worden opgeleid in de Montessori visie. Deze interne training biedt theoretisch kennis over Maria Montessori, het ontstaan van haar visie, wat deze inhoud en hoe de visie concreet op de werkvloer wordt ingezet. Belangrijke thema's zijn; de rol van de begeleider, hoe begeleiden wij kinderen en hoe bereid je de omgeving voor zodat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen?

6.2 Stagiaires

Kinderopvang Montessorihuis biedt pedagogisch medewerkers in opleiding de mogelijkheid stage te lopen in de praktijk. Een goede stageperiode draagt bij aan de kwaliteit van de toekomstige medewerkers in de kinderopvang. Onze visie: de stagiaire van nu is de pedagogische medewerker van de toekomst.

Een goede stageperiode betekent: de stagiaire leert optimaal met de juiste leervoorwaarden en binnen het juiste leerklimaat. Zodat de stagiaire zich de kennis, houding en vaardigheden die horen bij het beroep van PM'er vanuit de praktijk eigen kan maken. Het is van belang dat persoonlijke en beroepsmatige competenties (gericht op het aanleren, verbreden en verdiepen van het vakgebied) gerealiseerd kunnen worden. Stagiaires werken te allen tijde onder de supervisie van een beroepskracht en mogen geen taken uitvoeren zonder toezicht. Deze begeleider onderhoudt contact met de stagebegeleider van de opleidingsinstantie. Kinderopvang Montessorihuis biedt BOL en BBL-stageplaatsen aan.

Stagiaires met een Beroeps Opleidende Leerweg (BOL)

Dit zijn stagiaires die voor 60% naar school gaan en voor 40% stage lopen. Deze BOL-stagiaires werken nooit alleen op de groep en worden altijd boventallig ingezet. Zij worden begeleid door een beroepskracht. Stagiaire en begeleider kijken samen welke taken de stagiaire kan uitvoeren, afhankelijk van hoever de stagiaire gevorderd is in haar opleiding en bijbehorende doelen. In de loop der tijd kunnen BOL studenten wel intallig worden ingezet. We volgen hiervoor de richtlijnen uit de cao-kinderopvang.

Stagiaires met een Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL)

Een BBL-stagiaire leert voornamelijk in de praktijk en gaat af en toe naar school. De BBL-stagiaire wordt begeleid door het locatiehoofd van de locatie waar de BBL'er. BBL-stagiaire wordt in de eerste periode boventallig ingezet zodat zij kinderen, collega's, ouders en de organisatie beter leert kennen. Daarna wordt de intallige inzetbaarheid steeds verder opgebouwd, zodat de BBL'er uiteindelijk vanaf het derde leerjaar volledig als beroepskracht kan worden ingezet. De intallige inzetbaarheid van de BBL'er wordt door de directeur vastgesteld conform de cao-kinderopvang en het personeelsbeleid van MKO.

Concrete beschrijving taken van beroepskrachten in opleiding

In de begeleiding van stagiaires is er minimaal elke twee weken een begeleidingsgesprek tussen de begeleider en de stagiaire. De stagiaire heeft elke dag een plan waar ze aan gaat werken en wat ze gaat doen dat is vooraf met de begeleider afgesproken.

Daarnaast heeft de stagiaire onder begeleiding van een vaste medewerker dezelfde taken als een pedagogisch medewerk op de groep. Hierbij kun je denken aan het dagelijkse pedagogisch handelen; verzorgen van kinderen, voorbereiden van eten, contact leggen met kinderen en ouders, en schoonmaken. Maar ook activiteiten voorbereiden en uitvoeren, kinderen begeleiden en observeren en zorgdragen voor een veilige omgeving. Welke taken ze krijgen is afhankelijk in welk jaar de stagiaire zit en welke taken passen bij de opdrachten die de stagiaire meekrijgt van school.

De taken van een stagebegeleider zien er als volgt uit:

- Zij begeleidt de BOL/ BBL leerlingen.
- Zij onderhoudt de contacten met de begeleiders van de onderwijsinstelling.
- Een keer in de twee weken voert zij een begeleidingsgesprek met de leerling.
- Zij beoordeelt de praktijk en de opdrachten.
- Zij is bij de beoordelingsgesprekken met school aanwezig.

Kinderopvang Montessorihuis werkt niet met vrijwilligers.

Bijlage 1

3 uursregeling

Aan het begin en einde van de dag zijn er minder kinderen aanwezig in het kindercentrum. Tijdens de middagpauze van pedagogisch medewerkers slapen veel kinderen, waardoor minder kinderen pedagogische aandacht behoeven. In principe wijken we binnen Kinderopvang Montessorihuis aan het begin en einde van de dag af en tijdens het pauzemoment.

Pauze tijd vindt plaats tussen 13 en 15 uur maar kan afwijken omdat wij het tempo van de kinderen volgen. Wij wijken niet meer af dan de toegestane 3 uur.

De 3 uursregeling wordt één keer per kwartaal geëvalueerd en waar nodig aangepast. In het pedagogisch werkplan van de locatie is de 3 uursregeling locatie specifiek gemaakt, deze kan afwijken van onderstaand tabel.

7.30- 8.00	8.00- 8.30	9.00- 9.30	9.00- 13.00	13.00- 14.00	14.00- 15.00	15.00- 17.00	17.00- 17.30	17.30- 18.00	18.00- 18.30
Mag afwijken	Niet afwijken	Niet afwijken	Niet afwijken	Mag afwijken	Mag afwijken	Niet afwijken	Niet afwijken	Niet afwijken	Mag afwijken
0,5				1 uur pauzetijd	1 uur pauzetijd				0,5